

Jan Wenig,

ČERNOKOSTELECKÝ MONTENZUMA

Lidová demokracie, 11. 11. 1971

Bylo to v první polovině 18. století, když na zámku v Kostelci nad Černými lesy panovala kněžna Marie Terezie Savojská, dcera knížete Jana Adama Ondřeje Lichtensteina. Ta se v roce 1712 ve starodávném kosteleckém zámku také vdávala. Záhy však v roce 1729 ovdověla, a tak všechnu svoji péči věnovala nadále městu.

Dala Dietzenhoferem na náměstí postavit farní kostel, přestavěla zámek ve slohu boloňské renesance a založila špitál pro 12 starců a 12 stařen. Učitelům ve vsích zajistila nové nadání, aby děti chudých poddaných se mohly zadarmo učit, odpustila v závěti chudým do důchodu nezaplacené daně a založila fond pro chudé. Město si hlavně vážilo toho, že je zbavila poddanství, což se stalo 14. nebo 24. března 1736 – privilegium při požáru radnice shořelo. Město tak bylo zbaveno tíživých a pokořujících závazků a každoročně na 1. máje byla tato událost připomínána velikou slavností.

Tehdy v letech 1730 – 1759 byl v Kostelci farářem a později i děkanem doktor bohosloví František Rafael Koliander, výborný kazatel a muž společensky dobře vycpaný, narozený v Praze 5. listopadu 1695. Byl to také pravděpodobně on, který na kněžnu Marii Terezi Savojskou zapůsobil, aby město z poddanství propustila. Když pak městská rada pohostila a obdarovala zámecké úředníky za námahu s vypracováním privilegia, on jediný dar odmítl s podotknutím, že „z pouhé náklonnosti a lásky k městu vynaložil veškerou práci, péči a možnost“. Škoda, že se nezachoval jeho p o r t r é t, který by byl možná svědectvím jeho n e s m í r n ě z a j í m a v é h o p ů v o d u.

Napsal totiž latinský zápis do farní Liber memorabilium, že prý je potomkem posledního aztéckého císaře Montenzumy II., jehož říši zlikvidoval a jej samého dal popravit Hernando Cortés. V zápisu Koliandrově se vypravuje, že z celé Montenzumovy rodiny se zachránil jediný syn Ahumada tím, že se skryl v liliové zahradě. Byl zajat a předveden Cortésovi, který ho ušetřil a poslal Karlovi V. darem. Tam ve Španělsku pokřtěný Ahumada dostal jméno don Liliander – jméno tedy podobné Kolianderovu – podle toho, jak si zachránil život. Stal se španělským grandem a založil rod, který zastával ve Španělsku významné úřady. Jedna z větví se prý pak dostala přes Nizozemí a Německo až do Prahy a z ní prý pocházel i kostelecký děkan. V zápisu prý uváděl i hodnosti a jména svých předků.

Historie ovšem uvádí několik dětí Montenzumových, které přijaly křesťanství, nejstaršího syna jmenuje hrabětem z Montenzumy. Poslední z rodu byl Marsilio de Terual, conde de Montenzuma, vypuzený ze Španělska pro liberalistické smýšlení do Mexika. Zemřel v New Orleansu v roce 1836. William Prescott, jehož kniha Dobyví Mexika z roku 1836 byla Ivanu Olbrachtovi základem k jeho románu Dobyvatel, mluví o jednom Montenzumovu synovi, Cortésem ušetřeném a poslaném do Španěl,

zmiňuje se však i o krásné princezně, Tecuichpo, nejmladší dceři Montenzumově a sestřenicí i manželce posledního aztéckého císaře Guatemozina. Toho dal Cortés v roce 1525 po tuhém odporu nelidským způsobem popravít a krásnou vdovu poslal do Španělska, kde se také stala zakladatelkou rozvětvené větve španělských grandů. Kostelecký děkan se opíral o španělské genealogické dílo Silva hispana a rodinnou tradici. Zápis napsal o celé století dříve, než vyšla kniha Prescottova!

O zápisu – nevím zda poprvé – se zmínil v Černokosteleckém zpravodaji v říjnu 1961 tamní notář Josef Mešejda. Hektografovaný zpravodaj se mi díky jemu dostal do rukou ještě v době, kdy jsem pracoval v rozhlase. Zajeli jsme si tehdy do Kostelce s přítelem amerikanologem dr. Čestmírem Loukotkou, dialog s notářem Mešejdou jsme natočili i vysílali. Dr. Loukotka slíbil, že o zápisu, který nepovažoval tak docela za podvrh, bude informovat své jihoamerické a španělské přátele amerikanology. Dále jsem už na věc zapomněl a připomněl jsem si ji až letos, kdy v novinách bylo psáno o potomcích Inků v Polsku. Za tu dobu však zemřel nejen notář Mešejda, ale i přítel dr. Loukotka.

Protože Mešejdova tehdejší zpráva byla krátká a kusá, byly v ní i zřejmé přepisy, navázal jsem styk s černokosteleckým farním úřadem, žádaje o zprávy, případně o fotokopii Koliandera zápisu. Liber memorabilium, jak jsem byl informován, se zatím dostala do Podlipanského musea v Českém Brodě, odkud ji však, podle zprávy, predisponovali do okresního archivu v Kolíně. Odtud pak po dlouhém hledání mi sdělili, že kniha s podobným názvem obsahovala pouze kostelní inventáře a finanční záležitosti černokosteleckých kostelů z druhé polovice 18. století. Kniha, uvedená v Mešejdově článku a nesoucí uvedené označení, je podle sdělení archivu v Kolíně považována za ztracenou.

Ted' je to už případ pro detektiva rázu Ivanovova. Děkana Koliandra lze považovat za váženého občana, notáře Mešejdu také, oba jistě vzdálené pokusu o falzifikátorství, hraničící s pokusy o sebechválu. Kdo tedy rozluští nesporně zajímavou casu Koliander Montenzuma? Jedině objevení černokostelecké pamětní knihy.